

Cancelari'a Redactiunii:

Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 32.

Locuinti'a Redactorului:

Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 19.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decâtu numai de la corespondintii regulari ai „Federatiunii”.
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Luni-a, Mèrcuri-a, Vineri-a ser'a, si Dominec'a deminèti'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pro trei luno 4 fl. v. a.
Pro siese luno 7 fl. 50 cr.
Pre anulul intregu . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pro anu, — 2 galb. pro 1/2 de anu, — si 1 galb. pro 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a timbrale pentru fiesce care publicatiune separatu. In Loculu deschisu 20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 7.19. fauru, 1868.

Comisiunea delegatiunii ung. tienù siedintia in 15. l. c. In cursulu desbateriloru a supr'a bugetului se ivi unu incidinte a supr'a fondului de pensiuni, in carele dlu Perczel pretinse a se suscepe si honvedii nu a atâta pentru cuvntulu. cã fondulu de pensiune este unu institutu comune, ci mai alesu pentru faptul, cã daca ostasiloru austriaci, cari au cutediatu a se luptã in contr'a magiariloru revolutiunari, li-se dã pensiune, cu câtu mai vertosu se cuvine acest'a officieriloru si orfaniloru de honvedii. Propunerea lui Perczel au causatu o discussiune forte interitata, la carea luã parte si contele Anhrássy. Propusetiunea lui Perczel, nefindu spriginita, numai de trei insi, fu respinsa. Este unu actu de umanitate a spriginè pre cei lipsiti, chiaru si pre honvedii, dar ni-se pare cã *motivãrile*, precum le formuleza d. Perczel si cei de unu principiu cu dsa, nu sunt la loculu lor; daca dsa va purcele progresivu in acelu-a-si intielesu, apoi potemu aseceptã cã mane, poimane va pretinde a se luã pensiunea de la toti cari s'au luptatu in contr'a revolutiunii magiare, ba va cere in *contra-le* si pe lepsa. Pre candu orfanii Romaniloru cautiuti pentru aperarea tronului suferu tote lipsule, neprimin-lu ajutoric, decâtu numai cãti-va denari adunati d'in saraci'a natiunii, prin staruinti'a insuflitiloru matrone romane, si nu se plangu, neci facu pretinsiuini la fondurile publice a le statului, cu tote cã ar avè totu dreptulu la ele, atunci altii, cari prin favorea impregiurãriloru au devenitu potinti, *esu d'in* marginile cuviintiei. Au nu este impertinentiã, staruinti'a de a inghitì tote in folosulu unui elementu atunci candu acestu-a de altmintrea inca se bucura de celu putienu 90%, d'in folosele totale a le tieri. De vomu luã a mana bugetulu regatului Ungariei si vomu esaminã cu de amenuntulu sumele cari se spesescu pentru administratiuni, justitia, institute, comerciu, etc. in statulu presinte alu lucruriloru, tote aceste sume implu pusunariile cele nescatose a le fiiloru natiunii magiare si a le adeptiloru acestei-a, remanendu abie 10% pentru fiiu totororu celoru lalte natiunalitati d'impruana. De va merge treb'a totu astfelu, apoi in seurtu ne vomu vedè redusì era la timpurile antemartiale, — intieleginti'a nostra devenita cersitoria, natiunea redusã la stare de cloti, nerepresentata nicaiurca si in tota privinti'a desconsiderata, cotita si apesata ca-si in cele mai triste secele ale feudalismului. — Elementulu magiaru, ca sê fie temutu si ca sê innece ori ce voce de libertate, ori ce staruintia de innaintare in poporele tieri, nu-i mai lipsese decâtu forti'a bruta in liber'a-i despusetiune, a leca otea de honvedii, carea scosa de sub prefectur'a ministrului comune sêu imp. de resbelu, sê aterne de la vointi'a singura a ministrului de honvedii. Numai atâta mai lipsese, ca imperiulu austriacu sê devina la perfectulu dualismu, la perfect'a desbinare. Candu va ajunge la acestu gradulu de putrediuune, atunci nimene nu se va mai interesã de sustienerea lui. Magiarii o spunu in tote dfilele, cã nimene nu se insuflitiesce pentru ideca unui imperiu austriacu, cã nobilii fii ai natiunii magiare nu se voru luptã cu insuflitire sub steagurile si comandulu lui! Dar apoi, fie-ne iertatu si nôe a intrebã: cine se insuflitiesce pentru unu imperiu magiaru? cine se va luptã cu insuflitire sub steagurile si comandulu magiaru? Candu Austri'a va ajunge la acelu gradu de decadintia, ca sê lase d'in manele sale unitatea otei, in acelu momentu ca au abdicatu, era poporele sale date preda desperatiunii, si-voru cercã mantuinti'a precum voru potè.

Afacerea emigratoriloru officieri Anoverani se pote considerã ca terminata. Prussi'a si-au ajunsu scopulu.

Unu mare numeru de Anoverani si mai alesu membri ai aristocratiei stau gat'a a peregrinã la Hietzing, aproape de Vien'a, unde reside regele Giorgiu, pentru ca sê complimenteze pre fostulu loru suveranu, cu ocasiunea aniversariei de 25 ani a casatorieii sale. Guvernulu prussianu nu multu i pasa de acesta peregrinare, neci nu o impedece, cu tote cã in legatura cu afacerea ostasiloru Anoverani intrati in Franci'a cu pasuporturi Austriace, este o demunstratiune politica in contr'a Prussiei, carea se puse la panda, si se pare cã a facutu cunoscuta nemultumirea sa cabinetului de Vien'a. Cã-ci cetimu in diurnalele de Vien'a, cã curtea ex-regelui Giorgiu, au primitu, atãtu prin o nota a dlui Beust, cãtu si prin soli tramisi de a dreptulu de imperatulu, nescari reflessiuni peremptorie a supr'a conditiuniloru sub cari i-se concede dreptulu de ospetalitate in Austri'a. Mai de parte ar fi demandatu imperatulu ca neci unu membru alu familiei imp. sê nu se infatiseze la serbatorca regala in Hietzing. Cu unu cuvntu, umiriloru Austriei s'au adausu cu un'a mai multu, era Prussi'a se intaresce in convingerea sa, cumca d. Beust gonesce meru planurile cele vechie, prin urmare neincrederca in privinti'a Austriei este redeseceptata.

Cabinetulu austriacu tramisese pre contele Crivelli in missiune straordenaria la Rom'a, ca sê tratzeze a supr'a modificatiunii Concordatului, ceea ce dsa n'a potutu scote la cale. Curtea de Rom'a n'a vrutu neci atãta ca sê cunosca punctele, a supr'a caroru Austri'a ar dori a negocia, pentru a le supune unei revediuini modificatorie. Gresielele politici austriace au adusu imperiulu intr'o situatiune trista, cãtu neci amiciei, necum dusmaniei, nu-lu mai iau in considerare.

Noutãtiele d'in Paris vorbescu totu de concessiuni liberale, — despre responsabilitatea ministriloru, despre reformarea senatului, alu carui-a membri ar fi in viitoriu supusi la alegere, si altele. Cine e flamandu, pana i e in gandu.

D'in partea magiariloru s'au respanditu faim'a, cã intre romanii ardeleni ar esiste o societate secreta, cu devis'a „Sine Dacia nulla salus“ (fãra Daci'a nu e mantuire) si staruesce reinfintiarea imperiului Daco-Romanu. Cã s'ar fi stracoratu proclamatiuni intru acestu intielesu d'in Romani'a libera, totu in Ardealu, etc. Fric'a inventeza minciunile si calumni'a.

Activitatea dietei Ungariei.

(Urmare.)

Capu III.

Drepturi de natiunalitate pre terenulu administratiunii de statu.

§. 15. Totu cetatienu patriei are dreptu a se folosì de limb'a sa materua in esibitele indreptate cãtra guvernulu statului.

§. 16. Institutele de invetiamentu si alte institute infintiate de senguratecii, de insotiri si corporatiuni pentru promovarea artei, sciintieloru, economiei, industriei si comerciu-lui; asemene si insu-si insotirile si corporatiunile, precum si jurisdictiunile besericesci mai innalte si supreme potu se folosese, in coatingerile cu guvernulu statului limb'a loru de manipulasiune, suntu inse indetorate a alaturã suscernerilo loru si in testu ungurescu.

Guvernulu statului raspunde in limbele suscernerei, marginaliter, dara in casuri urgente pote sê raspunde si numai in limb'a unguresca.

In casu de indoiela, testulu ungurescu e decidetoriu.

§. 17. Jurisdictiunile civili corespundu cu guvernulu statului in limb'a unguresca.

§. 18. Limb'a de manipulasiune a guvernului statului este cea unguresca. Ministeriulu este inse indetoratu a se ingrigi, ca, precum in tote demnitãtiele tieri si oficiele de statu, asiè si cu deosebire in posturile de comiti supremi, sê aplice si d'in sinulu celoralalte natiunalitati in numeru de ajunsu atari individi, cari au cunoscentiele necesarie pentru deliberarea cuvenita a afaceriloru jurisdictiuniloru, corporatiuniloru, institutelor, insotiriloru si singurateceloru nemagiari.

§. 19. Determinarea limbii propunerei, la institutele de invetiamentu redicate deja de statu si resp. de guvernulu sêu la cele cari dupa necesitate au a se redica se tiene de afanerele ministrului de instructiunea publica; dara d'in punctulu de vedere alu cultivarei comune si a binelui publicu fiindu, pre acestu terenu si scopulu supremu alu guvernului: succesulu instructiunii publice, este indetoratu a se ingrigi pana la posibilitate despre ace'a, ca cetatienu patriei de ori ce natiunalitate cari traiescu la olalta in masse mai mari sê se cultiveze, in tienuturile locuite de ei, in limb'a loru materna, pana acolo unde se iucepe cultivarea academic'a.

§. 20. La acele scole de mediulocu si superiori de statu cari suntu in tienuturi unde suntu in usu mai multe limbe, au a se radica catedre de limba si liteeratura pentru fie care d'in acele limbe.

§. 21. Limb'a propunerei la universitatea tieri este cea unguresca, inse au a se radica catedre de limba si literatura pentru fie-care natiunalitate d'in tiera.

§. 22. Daca ori care d'intre institutele infintiate pre calea insotirei (§. 23.), d'in neajunsulu fondului nu ar' fi in stare a corespunde pre deplinu scopulu d'in propri'a potere, si ar' cere ajutoriu de la guvernulu: detorinti'a respectivoru ministri va fi a face suscernere la dieta pre basea datelorn autentice ce si le-au cascigatu. Legelatiunea va otari d'in casu in casu cantitatea si modulu ajutoriului, daca s'a convinsu despre necesitatea acelu-a.

Capu IV.

Drepturi de natiunalitate pre terenulu insotirei.

§. 23. Fie-care cetatienu alu patriei de ori care natiunalitate, ca si jurisdictiunile, comunitãtiele, besericele si comunitãtiele besericesci, au dreptulu a redica, d'in poterea sa propria sêu pre calea insotirei: scole inferioare, de mediulocu si superiori precum si alte institute de lipsa pentru promovarea artiloru, sciintieloru, economiei, industriei si a comerciu-lui; spre acestu scopu senguratecii cetatienu ai patriei se potu intruni, sub inspectiunea guvernului de statu, in insociri sêu societãti, si intrunindu-se potu face statute, potu procede in intielesulu statuteloru aprobate de guvernulu statului, potu adunã funduri de bani, si pre acele-a le potu administrã, sub inspectiunea statului, in modu corespondentoriu dreptelorlu loru pretensiuni de natiunalitate.

Institutele de invetiamentu, cultura si alte institute astfeliu infintiate — scolele inse numai sub conditiunea conglasuirei cu planulu generalu de instructiune — au drepturi egali cu institutele de statu de asemene natura si gradu.

Insocirile si institutele infintiate de ele potu corespunde intre sine si in limb'a loru propria.

(Va urma.)

Transilvania.

En, ipse capellas
Protenus aeger ago; hanc etiam vix, Tityre, duco.
Virg. Eclog. I.

Sabinu, 12 faur.

Dor'a D'Istri'a in Escursiunile sale facute in Greci'a ne amintese de nesce sate romanesci Livardi'a si Mandr'a langa Aten'a, fundate de pastorii romani. Cronistulu Georgiu Cedreanu lu, inca la a. 969 vorbesce despre Valachi caletori (*Βλάχοι ὀδίται*), ce nu numai se referese la Romanii din colo si din coce de Dunare, ci chiaru si pastorii Transilvaniei, inca de pre tempulu descalecarii in Daci'a avura libera trecere cu turmele sale din Carpatii sudici pana la Os'a si Pindu, d'in valea Giului pana in frumos'a Tempe.

Asta-di inse comunicatiunea cu poporele de preste Dunare s'a intreruptu si guvernulu Islamului a ingreniatu liber'a trecere a pastoriloru romani. Partea cea mai mare d'in ei, intre cari multi Ardeleni, cunoscundu pusetiunea cea asupritoria in patri'a sa, prin luarea muntiloru si alte impilãri, in locu de a-si vedè capitalulu ruinatu si bunastarea nemicita, preferira a se asiediã mai bine pentru totu de un'a in Albani'a si Greci'a. Astfeliu caletorindu omulu prin Acarnania afla in satele Valtos si Hemerosu unu poporu cu unu portu mai multu ardelenescu, cu datine romanesci si cu o limba romanescã, cari acum sunt gat'a a si-o mai pierde.

La noi in Austri'a barbatii de statu in ceste doue diecenie d'in urma lucrara prea pucinu pentru

imbunătățirea stării materiale a poporului. Pre langa enormele sume de bani, ce le a dat sudorea romanului de seculi întregi pentru inflorirea statului, n'ave-mu asta-di nece unu institutu in Transilvani'a, care-le s'arete câ regimulu a lucratu câtu de pucinu pentru aventulu industriei si alu comerçului. Acést'a e politic'a grasita a regimulu candu cu lacomia redica contribuțiuni pentru apa si aeru, fâra ca acelea câtu de pucinu se le întôrea éra-si in folosulu poporului. Quid quid delirant reges plectuntur Achivi.

Aurulu si Sarea Transilvaniei, ori câtu de laudate s'ê fia, nu sunt unu productu ce aru potè multumî tote necesitățile indigeniloru. Pamentulu inca partea cea mai mare sterilu, abîe ne mai ajunge ca s'ê punemu unde si unde cartofi si râpiti'a. In aceste impregiurări principatulu nostru, o tiera fâra mâri si fâra riuri mari navigabile, singuru industri'a o pote relică.

Poporulu romanu are unu tesauru mare ascunsu prin vâlile Carpatiloru, ce pote in venitoriu s'ê garanteze unu comerçiu si o industria câtu mai favoritoria. Oierii Carpatiloru sudicii sunt chiamati atâtu prin pusetiunea loru aprope de o mare in continuu cercetata de nâile apusului, câtu si prin ramulu acést'a de avere natiunala, s'ê reprezenteze poporulu romanu intre cele lalte popora industriari. „Numai unu poporu trézu si lucratoriu pote s'ê ajunga la putere si libertate“ a dis'o O'Connell Irlandesiloru de mii de ori si li-a dis'o si in or'a ultima a victiei sale. Numai atunci vomu potè si noi romanii Austriei elupta aceea pentru care n'am avutu sange destulu ca s'ê versâmu. Dara oeritulu la noi asta-di se afla in decadintia si starea lui cere ajutorare.

In Elveti'a pre langa multe alte asociatiuni a caroru scopu este redicarea stării materiale a poporului, vedemu si reuniunile oieriloru intemeiandu si susienendu fabrice pentru prelucrarea productelor respective, consultandu medilooce cumu s'ê cultive acestu ramu binefacatoriu atâtu spre folosulu individuale câtu si pentru inmultirea averei natiunale. In Transilvani'a inca se afla asociatiuni cu caracteru natiunali pentru industria si agromonia, d'intre cari Asociatiunea sascesca agromonica posiede asta-di unu capitalu frumosu menitu a intrebuintia tote mediloocele spre cultivarea ratiunala a pamentului si spre redicarea stării tieranului.

Avemu Asociatiuni literarie culminate acum intr'o academia de sciintie. Ce lumina salutare nu voru versâ aceste preste venitorulu Romanimeii. Ni lipsescu inse asociatiuni cari suntu bas'a redicării unui poporu, ne lipsescu capitale cu cari se potemu redicâ industri'a si comerçulu prin intemeierea de scole reali, prin redicarea de fabrice, in cari insi-ne s'ê ne prelucrâmu productele tieriei nostre.

Industria si comerçulu asta-di nu numai sunt pasi spre inmultirea averei natiunale, ci sunt si conditiuni de esistintia, si unu poporu fâra de aceste pre langa tota libertatea si constitutiunea pasiesce spre apunere. Statulu asta-di se afla intr'o pusetiune cu multu mai critica de câtu se ne pota ajutâ, si de parte voru fi anii canlu tesaurii statului voru fi asiè de plini ca s'ê pota tinde mana de ajutoriu tieranului si oierulu candu capitalulu loru se va fi finitu.

Din Sîu pana in Carpatii ostici resuna a gele fluerulu pastoriului, vedindu turmele sale impucinandu-se din ce in ce mai tare, vedindu rapindu-i-se acum unu munte acum altulu, ca totu de un'a, fâra lege fâra dreptate, vedindu-si capitalulu pierdutu fâra de a-lu mai potè restaurâ. Astfelu suntemu aprope s'ê pierdemu acestu ramu de avere natiunale si locuitorii Carpatiloru abîe s'ê-si mai pota tienè o turma mica de capre pentru necesitățile de tote dîlele.

È tempulu ca s'ê consultâmu midiloocele ce potu s'ê ajute la consolidarea stării celei cadinte a oeritulu si s'ê aflâmu modulu cum amu potè fi reprezentati cu acestu ramu economicu in tergulu poporeloru europenc. Suntemu in ajuunulu candu s'ê se deschida comerçulu orientulu cu apusulu departatu, candu principatulu nostru va s'ê fia bazarulu Europei si alu Asiei. Patri'a nostra aperata cu ultim'a picatura de sange va trebui s'ê-o pierdemu dinaintea industriei si comerçului altoru popore. Chiaru in dîlele aceste vedemu in fundulu regescu mai multe reuniuni industriale, adresandu-se câtra Universitatea sascesca, cerendu ca s'ê garanteze cu averea sa pentru unu im-

prumutu natiunali de doue milioane ce voru s'ê-lu face aceste reuniuni in tieriele esterne numai ca s'ê redice meseriele la o culminatiune européna. Vedemu câ Universitatea vede morbulu venitorulu natiunali, se intereséza pentru delaturarea lui, singuru numai modulu de puredere nu scie care s'ê-lu aléga. Astfelu vedemu pre compatriotii nostrii facandu pasi energici in economi'a natiunale, éra noi remanemu isolati d'in cadrulu poporeloru industriale.

S'ê formâmu dara o Asociatiune pentru redicarea stării oeritulu. Toti oierii dec man'a si preste pucini ani voru avè unu capitalu aptu de a-si redicâ fabrice in cari insii s'ê-si prelucro productele. Astfelu reprezentati prin o corporatiune se voru aflâ in pusetiune ca s'ê-si aléga câile de desvoltare, s'ê cêra de la regimu si legelatiune considerarea si ajutarea intereselor sale. Vomu fi in stare s'ê intemeliâmu nesce scole reale si prin imprumuturi natiunale s'ê sustienemu totu deun'a in putere capitalulu acestu viu alu fia carui oieriu.

Asta-di buna starea materiale innaltia poporale si le dâ vietia politica, fire-aru constitutiunea ori câtu de venturosa.

D.

Clusiu, 11/2. 1868.

In corespondintia d'in 24. ian. a. c. Nr. 11 alu „Federatione“, am fostu amintitu câ in Clusiu se rareste intielegintia romana, in urm'a mutarei unoru dicasterie de aici-a.

In 9. Fauru s'a dusu de la noi si presiedintele tribunalulu supremu transilvaneanu (acum'a sectiune a tablei septemvirale d'in Pest'a) Esc. Sa D. Vasiliu Popu cu famili'a sa la Pest'a.

In ce gradu acaseigase Dsa stim'a si iubirea Romaniloru d'in Ardealu, nu trebue s'ê o mai amintescu, câ-ci e preacunoscutu publiculu romanescu; voiu inse se amintescu atâtu cumca D. Sa a sciutu cu o familiaritate rara, a-si cascigâ si inimele aceloru familie, cari au venitu in atengere cu famili'a D. Sale, in specie si-a castigatu pre deplinu stim'a Romaniloru d'in Clusiu.

Precumu Romanii d'in Ardealu s'ar fi imbucuratu in genere, ca tribunalulu supremu alu Ardealulu s'ê remana in patria, asiè si noi ne amu fi bucuratu de acést'a, cu atâtu mai tare, câ-ci atunci poteâm saluta pre D. sa si mai de parte intre noi.

Daca evinemintele politice a le amulu trecut, au voitu ca si tribunalulu supremu s'ê fia mutatu de aici-a, daca le au placutu celoru de la putere ca s'ê stérgea si ori care umbra remasa dupa legile dietei d'in 1863—64, noi poporulu, in midiloocele uimirei imbraciosiâmu si câte o mangaiare ce vine a ne alinâ câtu de pucinu suspinulu.

O astfelu de mangaiare aflaramu si in aceea dispusitiune a Maiestatei, dupa care presiedentele Curtei de casatiune si tribunalulu supremu transilvaneanu, E. Sa Vas. P. . . se mai asiedâ odata in acelu scaunu alu Justitiei de unde se decide definitivu preste averea, libertatea, sortea si venitorulu locuitoriloru unei tieri întregi.

Nu sciu altii cumu, dara Romanii de aici aprobéza aceea, câ D. sa a primitu acestu oficiu. Nu este nece tempulu nece locul ca s'ê desfasurâmu motivele, pentru ce? Fia destulu dîsu atâtu, ca unu adeveru ce nu se pote combate, cumca functionarii publici nu reprezenteza natiunea, de aici ori ce portare a loru, ca atari, neci nu pote s'ê deroge drepturiloru politice a acelei natiuni d'in sinulu carei sunt nascuti!

Dar scopulu scrisorei acesteia nu erâ politic'a; voiâmu numai s'ê impartiesescu on. publicu unele mominte, d'in departirea D. Sale de Romanii de aici.

Mai multi barbati si dame s'au adunatu la locul plecarei. Aici se intimplara despartirile familiari intre imbracio si âri cordiale.

Apoi barbati in mai multe trasure l'au protecutu pana la Gileu, unde i se tienè cam urmatori'a vorbire:

„Escelintia!

„Natiunea romana, de multu ve numera intre stegarii s'êi cei mai de frunte. Standartulu care-lu portati mai de unu deceniu, este au pazei si insemnele lui sunt „dreptatea.“

V'am dorî d'in anima bucuria, s'ê poteti portâ acestu standartu si mai de parte pro terenu propriu, câ-ci lupt'a in patria este mai usiora si mai dulce invingerele; daca inse sortea a voitu ca lupt'a pre langa acestu standartu, s'ê o mute pre unu terenu strain'a, — fia! mergeti cu Ddieu; ve rogâmu inse nu parasiti standartulu natiunale nece odata, câ-ci sub scutul acelu-lu lupt'a este mai usiora si invingerea mai secura, dupa ce aveti intru ajutoriu si simpati'a milionelor de Romani, cari astépta ca s'ê ve siliti d'in respoteri, a castigâ onore acestui standartu si intro straini. Apucati armele cuventulu, faceti s'ê recunosca cei de la putere, cumca Romanii si iubescu patri'a si sunt credentiosi domnitorulu, dar' remanu neclatitu alipiti de drepturile loru politice si traditiunile loru natiunale; faceti, ca Romanulu s'ê ajunga odata la aceea, dupa ce a insetatu sute de ani, la dreptate.“ s. a.

La acestea, D. Sa ne-a ascuratu, cumca totudeaun'a a fostu Romanu, este si va fi Romanu! cumca-si iubescu natiunea si patri'a preste tote, si cumca tota activitatea si va indreptâ-o intr'a colo, ca d'in aceea s'ê resulte bine, ajutoriu si fericire pentru Romani, pentru acei Romani, d'in cari s'a na-

scutu si pre cari i iubesc ca pre frati, pentru patri'a aceea care l'a crescutu si pre care o iubesc ca pre o mama — Destulu atâtu d'in respunsulu celu plinu de iubire si zelu natiunale; lacremele ce le suprinseramu in ochii Dsale, la espierea celoru memorate, ne sunt destula marturia, despre iubirea si alipirea sa câtra natiunea romana si drepturile ei.

Acum se trecu la altele.

Totu in corespondintia memorata la inceputulu scrisorei de fatia, am fostu amintitu si despre aceea, cumca juristi romani de la academi'a d'in locu voru arangia unu balu natiunale, intru ajutorirea consotiloru loru mai lipsiti de midiloocele subsistentiei.

Nu potu s'ê atingu fâra lauda simtiulu de colegialitate câ tenerimea nostra in sa-si cugeta la midilooce, ca s'ê-si usiora die imprumutatu necadiurile si s'ê-si face posibila subsistentia!

Dupa cum sum informatu, balulu a avutu succesu m'asteptatu imbucuratori, câ-ci venitu curatu s'ar'apropia 200 fr.

Câ ospe a fostu chiamatu la acést'a petrecere si comsariulu regiu, carele precepandu câ balulu are unu scop filantropicu, a rescumperatu unu biletu cu 50 fr.

Dsa a cercetatu balulu si in persona, unde a petrecut ca doua ore. Intru onorea damelor romane de aici trebue amintescu si ace'a, câ comisariulu regiu, mergându in acésa d'in balulu romanu la balulu reuniunei femeiloru d'in Clusiu, s'a esprimitu acolo forte lingusitoriu, despre eleganti'a gustulu in toaleta si rutin'a observata la damele romane Diuriale magiare de aici-a, anca se totu mai ocupa cu alegurile de deputatu d'in lun'a trecuta, si se totu silesu s'ê astup scandalurile intemperate si s'ê impinga fia care responsabilitatea de pre parti'a sa, pre cealalta.

Despre guvernulu transilvaneanu s'vorbesce, cum câ se va reduce la unu comsariatu regiu, cu 4 consiliari si 4 secretari, apoi personalulu de lipsa in conceptu si manipulatiune.

Comitatele si-tiena adunârile treilunarie. Pana acum nu s'a intemplatu necari ce-va ce ar' merit o consideratiune speciale.

Asta data fia destulu atâtu, speru câ câtu decurendu voiu mai cercâ.

△

Rectificare

la unele observatiuni, in combinatiune cu genealogi'a fam. Racoltiana, etc.

(Fine.)

Totu ca argumentu pentru valoarea istorica — la romani facia cu familiile uncurisate — a simonimitatei, producemu o familia originala istorica d'in Transilvani'a, cu numele Candea. — Familia Candesciloru de Plomonyeze, romana din tier'a Hategului (Reclamu si eu Dle C. T., dora nu locuesc ori mai bine nu au locuita pe atunci, unguri si acolo) pe la anul 1404 capeta de la regele Sigis mundu o posesiune numita „Nuxora“ „Nucsiora din Com. Huniadora . . . „quum nos quandam possessionem Nuxora vocatam in Cttu de Hunya existentem, — fidelibus nostris Joanni, filio Kendi de Malom-viz, districtuque de Haczeg, et per eum Kendi, fratri suo Uterino ipsorumque haeredibus posteritatibus universis, per alias litteras nostras de inde confectas novae nostrae donationis titulo in perpetuum duxerimus conferendam etc. — Din pasulu: Novae nostrae donationis titulo, e evidentu cumca famili'a „Candesciloru“ cu multu mai vechia decâtu timpii amintiti. (L'actulu intruducerei in dominiulu respectivu au figuratu era-si mai multe familie nobile romanesce precumu: Laslu si Michaiu de Cufa, Nicola de Muncelu, Barbu, fiulu lui Lelu de la Apa Barbatului, Nicolau de Baceni. Originalulu se afla in Archivulu Capitulare de Alba Julia. Cu timpii vitregi, d'in acesta familia inca s'au uncurisatu cutare crénga, si asta-di descendintii figurédia intre aristocratii transilvani, — sub numel Kendefi; éra altii boieri de rendu prin Ungari (Cttu Satumare) numiti Kende; opincarii inse a remasu si au suferitu cu natiunea ca romani si d'acesteia dâmu in Ardealu, atâtu la locul urdirii, cât si intre muntii apuseni. La gimnasiulu d'in Beisici inca studieza dintre ei. —

Unele adeveruri ca acestea m'au facutu pre mine a conchide asiè de temerariu? pentru romanitate eroiloru nostri, chiaru d'in traditiune si simonimitate de câtu traditiunea s'au pastratu d'in gura in gura d'in fii in nepoti; si câte unu tipu imposantu de Barceanu, de Racoltia, Miculu, Buteanu Candea, Mailatu, Budu, scl, d'in tre cari potemu produce si asta-di barbati romani ne

bili „quantum satis“ unii proprietari, inteli-ginti, — alții preoți, diregatori, cantori, cei mai multi opincari, de ceia ai nostri; acésta dîcu cum-penesce mai multu pentru romanitatea barbatiloru nostri de sub discussiune decátu diplom'a cu in-semnele eraldice, cari cu câtu au fostu mai frumose, mai unse cu dominiuri, cu atâtu erâ periculu mai securu, de a-si perde religiunea, si natiunalitatea romana.

Astfelu conchiendu dupa conceptulu existin-tiei: ab esse ad posse valet argumentatio, dechiarâm de nou, pre bazea analogica deslu-cita cu alte familie romane ungurisate, — cumca barbatii desu numiti, de renume istoricu de sub dis-cussiune, Racolta, Barceanu, Buteanu si Miculu, Rákótz, Beresényi, Buttyán si Mikes, suntu de origine romani. (Buteanu nici câ s'a ungurisatu, ungurisarea loru s'au intemplatu totu d'in acelea-si cause numerate la familiile mai de susu, si cu acelu procesu naturalu a spiretului timpuriloru feudale.)

Argumentulu DV. in contr'a sinonimitateimele: „câ-ci altcum si noi magiarii am potè dice, câ d. e. Faraday, literatulu englesu, au fostu magiaru fiindu câ vedi ce nume cu terminatiune unguresca are, séu câ Charlota Corday a fostu magiara, fiindu câ si noi avemu famili'a Korlay, séu mareșcalculu Baragney = Baranyay s. e. l., insemna atâta câtu: a posse ad esse non valet argumentatio a leca, ar' debu' se documentati cu istoria a mană, si chiaru in realitate: cumca o parte constituanta a poporatiunei Angliei si a Franciei au fostu si este de sange magiaru; éra apoi elementulu mai ponderosu englesu, si francu, cu spiritulu timpului, d'in famili'a Faraday magiara, Charlota Corday magiara, Baragney magiara — cari tote, si altele ca magiare n'a existatu in eternu — au anglitu si francitu familiile stravechie unguresci: Faraday, Korday, Baranyay; precum câ o parte constituanta a poporatiunei Ardealului si Ungariei e de sange romanu, si familiile Racolta, Buteanu Barceanu, si Miculu, cari la romani esistu in fapta, cu spiretulu timpului se fecera con-tingentu alu elementului preponderantu magiaru, sub nume Rákótz, Buttyán, Beresényi, si Mikes.

Fiindea puncti mare pondu pre acea impregiurare câ J. Bótyán, s'au nascutu in Panonia, câ famili'a principesca de Rákótz si s'au supranumitu de Felső-Vadász, me semtiu detoriu cu pucine sire si in acésta privintia:

Precum s'au resfiratu familiile boieresci preste tier'a intréga, conformu dominiiloru donate, asié loculu nascerei cumpenesce pucinu in ochii criticului; de nu cum-va veti dovedi cumca in Panonia esistu mai multe familie de sange curatu magiaru cu numele Bottyán, fia nobili de rendu, nu fia; cum suntemu noi in stare a produce tipuri romanesci la cuibulu de origine a barbatiloru nostri, câ-ci bine sê insemnâmu, de rendu familiile mari se redica din familiile mice; éra familiile mari mai aleseori se stingu, decátu degeneréza de nou in familia de rendu, si asié déca in Panonia nu prea sunt alti Bottyán-i, ni vine a crede, câ si aceia s'au resfiratu d'in Buteani, Buttyani — nostri d'in Cetatea-de-Petra. — Diceti Dle Col. Thaly câ „dora nu locuescu romani si pre la Balaton“; da, da nu locuescu; câ-ci locuescu intre Tis'a si Marca-Négra, si de la Nistru pana la Balcanu; inse au locuitu atunci, candu regiunea Balatonului se numia: VALERIA; insu-si Balatonulu se numia: VOLCEA; regimentulu de linia si proprietariulu lui, nu: Rudolfu, principe de corona; ci LEGIO. I. ADIVTRIX. FLAVIA; — deci e cu greu a interpelâ pre romani, câ dora nu au locuitu, chiaru in Panonia, unde nu-ti poti sapâ o fantana, sê nu dai de urmele gloriosiloru fii ai lui Quirinu.

E a leveratu cumca famili'a principesca de Rákótz si s'au supranumitu de Felső-Vadász, inse numai de la anulu 1517, pre candu Sigismundu Rákótz, si-a insusitu sic-si numita comunitate d'in Comit. Abauj; dar' ve rogu de pre timpii stramosiloru loru Bogatu, si Rodvanu (v. la S. Kéza). d'in secl. 13, cum s'au supranumitu pana in secl. 16-lea? Aici ni vine in minte Racolta' nostru de Rákótzfalva, carele pre la anulu 1572, capetâ liteme Armale, sub cuventu câ: *aliquin etiam de nobili*

prosapia originem ducentem; ac nobilitari praerogativa gavisum, super indeque privilegia sufficientia habentem, sedea prout ipse asseruit . . . casu proximis tunc . . . temporibus deperdita fuisse etc. va se dica Maximilianu, numai i-au reinnoitu vechia carta perduta nobilitaria; unu bietu nobilu romanu opinariu d'in Selagiu, nu va alergâ pre la Posionu in veci, mai alesu in timpii de atunci grei de comunica-tiune, pentru a-si rectificâ nobilitatea perduta, candu e forulu comitatului la indemana; ci Franciscu Rákótz nostru de Rákótzfalva, romanulu, au trebuitu sê fie nobilu puternicu, ruditu cu Rákótzienii de Felső-Vadász, ce am voitu noi a demonstrâ — implicite — prin documintele Nriloru respectivi ai „Federatiunei.“ Câte familie nobile sunt in Ungaria consangene cu predicate si insemne diferite? p. e. numai Buteanii.

Acum si despre Miculu ce-va; in Transilvania si Ungaria avemu mai multe familie nobile romane: Miculu de Szád, (Klein). Miescu, Mihulu, Miculescu, Kis, cu predicate de osebite, cumca si Mikes si-trage originea romana d'in acéstea, e evidentu pre temeulu argumintelor de mai susu. —

Sê amintim si pre Barciani. — Sunt in tier'a Ardealului mai multe tierisioare, intre cari un'a se numesce pre romanu „Tier'a Bârsei“ unguresce „B a r c z a s á g“ latinesce: „B a r c i a.“ Dupa istoricii romani acésta e cuibulu „Barcianiloru“ in tier'a Barsei incependu de la Parcureti, pana la Zernesci, nu vei da de sufletu magiaru; deci pentru câ famili'a Beresényi s'au supranumitu de „Székes“ n'a incetatu a fire de origine romana; pre langa asertiunea nostra pledéza numeroasele familie romane din Ardelu si Banatu cu numirea Barceanu; chiaru si in campulu libertatei de la Blasiu 1848. a juratu unu Barcianu romanu nobilu sub stégulu „egalitate, libertate si fratie“, deci on. Dle C. Thaly, procesulu nostru e forte incurcatu; asié dara ti-subscriu din anima apelulu nobilu: Sê dâmu mana de ajutoriu unulu altui-a, si sê cultivâmu in cointelegere istoria patriei comune.

P. S.

Despre famili'a principesca de Dragu si Balcu (Balk) numai atâta informatiune potu se ve dau: cumca pre la anulu 1392 ca voivodi vechi ai Maramuresiului si Ugucha (Ugocia) mai capetâ de la regele Sigismundu: „*quasdam possessiones Olachiales: duo Azzisvay, (Asuasii) Borzlyuk, duo Euruyms, Bassafato, Thryvarcha, et Kamyn vocatas in Districtu de Erdead.*“ Originalulu se afla in archivulu de „Lelesz“ Pre la anulu 1446. unu Dragu = Dragfi figureza ca Voivodu alu Transilvaniei; la Mohaci sciti bine câ stégulu tieri (Ungariei) a fostu increditu bratiului eroicu alu lui Dragfi; candu au caditu elu atunci s'a resipitu armat'a intréga. Unu Dragfi figureza ca erou si in societatea lui Paulu Chinezu. (Kinizsi.) De presintu avemu mai multe familie nobile romanesci: Dragosiu, Dragescu, Dragu etc. etc.

Si mai in urma de famili'a Balica. Nainte de 48. am avutu conscolariu Carolu Balica, am cunoscutu si pre betranulu tata-sêu, oficialu in dominiulu confiscatu alu Rákótzieniloru, Cttu Satmare comuna Szaniszló; familia acésta erâ unguisata; inse cunoscu totu in Satmare mai multe familie romanesci de rendu numite „Balica“, de vomu traî pana la vacatiune — ti-voiu remanê detoriu cu mai pucine responsuri; si pana atunci se fiti sanitosi!

Beinsiu 10. fauru 1868.

J. Silviu Selagianu,
prof. publ. ord. de istoria
si filosofia.

A optua siedintia a delegatiunei magiare.

(Vedi Nr. 13.)

Siedintia a optua a delegatiunei magiare s'a tîenutu la 17 fauru sub presiedintia lui P. Somsich Notariu P. Rajner. — Siedintia se incepu la 11 ore.

Din partea guvernului imperiale a fostu de facta Griviciciu, reprezentantele ministeriului ung: Lónyai.

Presiedintele anuncia, câ a sositu de la ministeriulu imperiale o propunere noua, referitoria la acoperirea speseloru strordinarie ale armatei.

Rajner cetesce scrisorea resp. a ministrului Becke.

Presiedintele intreba, câ vre delegatiunea ca sê se puna la ordinea dîlei, séu sê se transpuna la comisiunea de 30. — Se primesce a se tramite la comisiunea de 30.

Presiedintele roga comisiunea de 30 ca la finea siedintiei sê se intrunescă pentru discutarea propunerei, ce li s'a facutu.

Dup'aceste E. Ivánka cetesce raportulu comisiunei in privintia budgetului delegatiunei. — Se primesce.

Presiedintele dice, câ conformu conclusiunei delegatiunei ar fi doritu a face despusciuni in privintia publicitatii la siedintie, inse de ocamdata abia se pote face altu ce-va, decátu a mediu-loci sê se puna scaune in chilele laterali, de cari sê se pota folosi publiculu in decursulu siedintiloru.

Si cu aceste-a siedintia se radicâ pre la 11¼ ore.

Concertulu si balulu.

Tenerimei romane de la Universitatea reg. d'in Pest'a.

(G.) Cine are placere, tempu si ce se mai recere spre a-si potè cercâ si gasi petrecere in baluri, nu se pote plange câ in Pest'a este lipsitu de astfelu de ocazioni; nu, câ-ci mai in tota diu'a câtu tîene carnevalulu, poti ceti prin diurnale: asta-di se va tîenê cutare, mane cutare, poimane éra altu balu, adese ori prea multe, totu in acéa-si sera. Tote-si au publiculu loru, mai multu séu mai putienu numerosu, mai multu séu mai putienu alesu séu mestecat, dupa cum vine. Intr' acéa anim'a romanescă, celu putienu dupa esportint'a mea, indesiertu si-va cercâ petrecerea in atari baluri. In su-si concertulu datu de artistii cei mai destinsi, ti-storce pote admirarea, dara nu este in stare a produce acce multime interna neoperatu de lipsa pentru ca se poti dice: câ intr'adeveru ti-ai petrecutu bine. Nu, câ-ci sunetelu d'in atari concerte nu suntu romanesci, nu santu expresiunea animei de romanu, si publiculu d'in atari baluri este strainu, apoi: „ce-e strainu nu se lipesc de sufletulu meu . . . De acéa aseptam cu o viua dorintia diu'a tiererei concertului si balului tenerimei nostre de aici, sê vediu publiculu romanu d'in Bud'a-Pest'a, ori câtu de putienu este, intrunitu, sê audu o cantare romanescă, sê vediu o petrecere romanescă, unde pre langa dantiu sê fie reprezentate si din artele frumose, pre um asiu dorî sê vediu de aceste-a tîenendu-se pretotindenea, pre unde locuescu romani.

Condusu de acésta dorintia grabii a me aflâ, la ora' anunciata pentru inceputulu concertului, in locul destinat. Publiculu se adunâ.

Pre la 8½ ore intrâ in sala mam'a balului, domn'a Elena Mocioni, fiindu primita cu mersulu lui Mihaiu executatu de societatea musicale a lui Csillag. Unu publicu nu prea numerosu, dara alesu, se coadunase pre candu se incepu concertulu cu cunoscutulu si placutulu „Resoneta“ de Andreiu Muresianu, acomodatu pentru cuartetu de M. Engesser, cantatu de corulu vocalu alu tenerimei nostre, condusu de dlu Ioanu Poruti doctorandu in drepturi. Acestu capu de opera alu nomoritorului nostru poetu, cetitu, dechiamatu ori cantatu, strabate totdeun'a pana la cele mai fine corde a le animei romanului; dara cantatu in cuartetu, cu atâta simtiu si focu natiunale, si cu atâta precisiune, cum lu-eseutâ corulu tenerimei nostre, impresiunea este atâtu de viua, in câtu desiarta ar' fi ori ce incercare de a o descrie. Publiculu pareâ electrisatu si corulu secerâ aplause sgomotose. Urmâ apoi una piesa unguresca cantata de domnisior'a Elena Toperezer acompaniata pre pianu de dlu Stefanu Perianu. Efectulu unei cantari este duplu, daca se intielegu si cuvintele, daca sentimintele animei se audu articulate, — n'am potutu intielege neci unu cuventu d'in pies'a cantata, dara am potutu observâ câ dsior'a numita despu-ne de unu tonu limpede si placutu. Cantarea ei a fostu primita cu placere, si aplausele, intro cari si-o incheia, dovedira câ publiculu fu deplinu multimitu. Dupa inectarea manifestârilor de placere, cu cari fu remunerata cantarea dsior'e Elen'a Toperezer, inaintâ pre scena jun'a romana, care acû de repetite ori puse corun'a concertelor date de tenerimea romana de aici: domnisior'a Elen'a Joannovicu si escutâ, ca totdeun'a, cu destortiate si securitate unei adeverate artiste frumosa piesa „Carnevalu de Bucuresci“ de Lorenzo. Junimea romana, multimitoria pentru splendorea ce numita domnisior'a a impromutatu acû mai de multe ori concertelor date, au salutât'o la iviroa-i pre scena cu aplausele cele mai calduose, éra dupa finirea piesei publiculu se asociâ junimei pentru a-si esprime deosebît'a sa multimire si placere cu succesulu piesei pre câtu de placuta pre atâtu de grea. Dup' acéa dechiamâ dlu Ioanu Musteti, juristu, insufletitoria poesia de Iosifu Vulcanu: „Resoneta.“ Tonu-i sonor si gesturile-i bine aplicate, cuprinsulu interesantu alu acestei poesie si foculu cu care fu dechiamata, au fostu totu atâte-a schintee, ce aprinsera animele ascultatoriloru; amu fi doritu sê se audia in tote anghiurile locuite: de romani, cu ce infacurare repetia junole romanu d'in capitala Ungariei refrenutu: in ori ce impregiurare „sê fii numai romanu!“ Dechiamatoriulu a fostu a deso ori intreruptu de aplausele publicului, éra la fine fu remuneratu cu acéa-si onore si auctorulu acestei poesie frumose. Apoi armâ: „Acum e miediu la noptii“ cantatu de dsior'a Elena Toperezer, acompaniata pre pianu de dlu Stef. Perianu. Pies'a acésta erâ rezervata, ca dsior'a E. T. sê-si desvolte poterea si dulceti'a vocei sale. Cuvintele esprese limpede si modulate dupa o aria petrundietoria te faceau a crede, câ cantarea, music'a,

este adevărată limba a animalelor, a sufletelor. Dsior'a E. T. seceră noue aplause, și corul vocalu alu tenerimei încheiă concertulu totu cu succesulu cu care-lu încep, cantandu „Remasubunu“ de Mendelsohn, testulu de Ios. Vulcanu, spre multimearea tuturor.

Finindu-se concertulu se începî numai decătu dantiulu. Placutul nostru jocu natiunale „Roman'a“ fu jocalu de doue ori cu multa gratia. Neromanii inca marturisira că acestu jocu este „prea frumosu.“ Cu bucuria veduramu la acestu balu mai multe dame romane ca de alta data, ce'a ce contribu multu la splendorea lui, și ar' fi contribuitu și mai multu daca se infatiosiau tote damele romane d'in Bud'a-Pest'a, ce inse, dorere, nu s'a intemplat. Toaletele erau prea alose, cu deosebire escelă mam'a balului, domn'a Mocioni, era domnișorele: Ermin'a Balomiri, Eleonor'a, Elen'a și Maria Joanovicu, Augusta Serbu și Corneli'a Szabó au fostu totu atâte-a regine a le balului. Domnii deputati romani, câti suntu in Pest'a, inca onorara acêsta petrecere, era d'in provinciă salutaru cu bucuria pre DD. Sim. Mangiuca, N. Philimonu de la Aradu și I. Fassie de la Oradea-Mare. Pre la 1 ora urmă arăsa. Presiedintele comitetului multiemî in numele tenerimei domnei Mocioni și tuturor ospitelor pentru onorea facuta tenerimei prin pretiuit'a lor presintia. Dantiulu se continuă și petrecerea dură pana la 5 ore, candu se departara cu totii multiemiti de acêsta sera plecuta, ce a facutu onore tenerimei nostre.

ROMANIA.

Siedinti'a adunării deputatiloru de la 10. fauru.

Presiedint'a dlui Fetu.

Se citește demisiunea dlui Alesandri.

D. Negura cere ca adunarea sê-lu invite a veni in sinulu ei, negandu-i regrete.

D. Voinovu dîce că ar fi o detoria de delicatetia din partea Camerei a-lu invită sê-si retraga demisiunea și sê vie in sinulu Camerii.

D. Gheorghiu combate opiniunea dlui Voinovu, dicundu că d. Alexandri n'a luat parte la discussiune in Camera, și de acea Camera n'are pentru ce a-i face adresa.

D. A. Lahovari dîce că poetii au o inima mai simțitoră și imaginiunea mai viua și pote că e discursiatu de aren'a ardietoria a luptelor politice, și cere a se invită d. Alexandri a veni sê iae parte la lucrările de interesu generale alu tierii.

D. I. Ghica. d. Alexandri, dîce dlui, are o mare parte in amorul romanilor, pe cătu timpu va tral poezi'a și literatur'a romana. Cere prin urmare ca fotoliulu dlui Alexandri sê se lase vacantu, acordandu-l-se unu congediu nemarginitu pana ce va voi sê vina, in consideratiunea numelui sêu.

D. Gheorghiu dîce că pe cătu timpu unu deputatu n'a venit in Camera, nu pote a-si adresă demisiunea decătu colegiului ce l'a alesu.

D. Jora crede că invitarea ar fi de prisosu.

D. Ministru Bratianu. Candu unu deputatu vine si-si dă demisiunea sêu ofensatu, sêu superatu d'in alte impregiurări, Camera lu-invita a-si o retrage. Acestu casu nu sê pote aplică dlui Alexandri, care n'a avutu ocaziunea de a superar din partea Camerei. D. Alexandri ca poetu a crediutu că pote face mai multu pentru tiera, lucrandu in ramulu sêu literariu, de cătu ca politicu, de-si dlui crede că pote aduce mari servicii tierii și ca omu politicu.

Se dîce că nu va voi sê vina, că-ci s'a ganditu forte maturu; daru eu credu că, ca sê aretăm diferinti'a nostra mare-lu poetu, ar fi mai bine ca biuroulu in numele Camerei sê-i facea o adresa prin care sê-i exprimăm parerea nostra de réu că nu-lu potemu avea in sinulu nostru; acêst'a ar fi o onore totu asié de mare ca aceea de a-i pastră unu fotoliu vacantu, fără a privă colegiulu de a fi reprezentatu, că-ci acêst'a nu suntemu in dreptu a o face.

D. Lahovari dîce, că teori'a dlui Bratianu semana cu a lui Platon, care incunună poetii cu flori si-i trecea fruntari'a.

D. Turnavitu dîce că, pe cătu timpu cei de opiniune a i se face adresa, lu declaru de omu maturu, nu vede pentru ce sê cere a-i face lingusiri ca la copii. Pe cătu timpu d. Alexandri, ca mare poetu, nu si-dă demisiunea de cătu pentru lucrări mari și folositorie literaturii, și prin urmare tierii, nu vede pentru ce l'aru distrage de la acêsta frumoasă și folositoria ocupatiune.

Se cere inchiderea discussiunii.

D. Voinovu cere ca discussiunea sê se inchida pentru că se tratesa d. Alesandri, unu geniu mare alu Romaniei, de copilu si ca sê nu merga discussiunea mai departe, cere a nu se mai continuă.

D. Candianu dîce că, nimeni n'a cugetatu a se trată cu usiurintia unu omu ca d. Alesandri, și propune a continuă discussiunea.

Se pune la votu propunerea de a se trimite dlui Alesandri invitarea de a reveni in camera și sê primesce.

Se comunica demisiunea dlui C. A. Rosetti din vice-presiedinte și se otaresce a se invită de biurou a-si reluă locul.

(Va urmă.)

Noutati Straine.

FRANCTA. Faimela despre formarea de bande in statulu romanu dederă materia destula pentru combi-

natiuni, cari d'in cari mai intortocate. Noi le am insîratu tote aceste-a in ordinea, in care s'au datu publicitatei d'in partea diferitelor foie. Si acum fiindu-ne cunoscutu și respunsulu ministrului presiedinte alu Romaniei la interpelatiunea deputatulu Carpu, nu potemu dîce alta ce-va, decătu că tote au fostu scorniture; dara nu e de acêsta parere foia franceza respective organulu escelentiei sale Metternich „Constitutionnel“, care dîce, că poterile mari au fostu bine informate, candu au facutu remustratiuni in Belgradu și Bucuresci, și adauge că remustratiunea a fostu neamanata, daca (poterile) au voitu, ca scena de la Mentana se nu sê repetiesca și la malulu Dunarei și alu Savei.

Foia „Patrie“ constateza prin telegrame primite d'in Serbia, că acolo acum domnesce linisce. Principele Michailu pasî energiosu contra tendintiloru inspirate de unii barbati d'in cabinetulu lui. „Patrie“ atribue rezultatulu acestu-a remustratiuniloru facute d'in partea poteriloru mari.

Foia „Étendard“ vestesce că generalulu Ignatieff, indata ce se va insanetosia soel'a sa, va rentornă la Constantinopole. Totu acêsta foia dechiara, că sosirea legiuniloru anoverane a surprinsu forte guvernulu francezu; dupa ce nice guvernulu francezu nu ar potè suferi ca prin o atare maniera, sê se compromita relatiunile amicabile in tre doue state vecine. Jurisdictionile franceze nu voru luă sub scutul loru pre fugarii anoverani.

Discursulu lui Thiers, tienutu a supr'a proiectulu legei de presa in siedinti'a d'in 30. ianuariu a Corpului-Logelativu:

(Urmare, vedi Nr. 19.)

Nimicu nu e mai lesne atunci de cătu a dîce, că nu e iertatu a discută despre capulu statulu, și cu intielegu că acêst'a pote sê se face, inse sub acele-si conditii ca in Angli'a. Mai este inca individulu privatu, care nu pretinde neci decătu a partecipa la guvernare, carele nu este neci prefectu, neci subprefectu; elu trebe sê fie garantatu. Dvostre trebe sê-i asigurati odihn'a sa și a familiei sale. (Forte bine! forte bine!) Daca ast'a e aceea, ce voiti a asecură, oh! atunci e lesne a defini delictetele de presa.

Inse candu ati asecuratu aceste intereso mari prin legi de o chietate indestulitoria și ajugeti la actele, la agintii auctorității publice, discussiunea trebe lasata de totu libera. Este lucru invederatu, că famili'a agintiloru auctorității nu trebe sê se impartesca in pericolulu acelora; functionarii nu sunt responsabili decătu de actele vietiei loru publice. Inse nu intielegu, că, dupa ce s'a acordatu in parte libertatea discussiunii, sê venimu a-o subtrage in detaiu, sê voimu a determină masimulu și minimulu.

Dvostre dîceti, că se pote discută a supra ministriloru, asié e, inse că suntemu vinovati daca atîtîamu ura și despretiu in contra guvernulu. Ei, dara s'a comis o sminta forte mare. Potu cu ore sê o descoperu, și sê aretu ce reu purcede d'in aceea? Inse cum asié potè-o face, fără a me espune d'a fi acusat că atîtîu ura și despretiu in contra guvernulu. In intielesulu sistemulu dvostre, cu cătu va fi o sminta mai mare, cu atîtîu ministrulu va fi mai scutitu. (Forte bine! forte bine! in stang'a oratorelui.)

Eu repetezu, nu pote fi ael vorba de mai multu, sêu de mai putienu. Acolo, unde discussiunea e permisa, ea trebe sê fie in doplinu permisa. Si aceste nu sunt principie, cari lo sustienu pentru ratiunea vre-unei impregiurări. In discussiunea legiloru d'in septemvre, mi-s'a revocatu in minte, că eu am cerutu și practicatu libertatea pressei. Eu am respunsu: aceea, ce amu cerutu suntemu gata a-o acordă. Rechiamati dvostre libertatea de a discută a supra acteloru ministriloru? vi-se dă; a ne calumniă? vi-se dă (Sgomotu); a ne impută fapte adeverate sêu neadeverate, mai a-deso-ori neadeverate decătu adeverate? si acêst'a vi este iertatu (Sgomotu nou.) Rechiamati libertatea de a escită in contra personelor nostre ur'a, despretiulu, tote sentimintele nedrepte? tote vi sunt iertate. (Noue intreruptiuni.) Acêsta libertate, plina, intrega, noi o-am acceptatu cu sinceritate, ca-si o conditiune a reginulu reprezentativu; și ca-si ministru eu o-am recunoscutu pentru adversarii mei.

Eu voiu provocă d'in tota vointi'a pre contradicțiilor mei sê-mi aduca o redactiune, prin carea sê fie definiata, intr'unu modu de suferitu, mesur'a in care se potu discută faptele omoniloru guvernulu.

Daca li-se imputa fapte defaimatorice, eu recunoscu ne-dispensabila necesitate de a li-se dă dreptulu a cere doved'a. Trebe sê-si pota resbună onorea.

Asié dara sunt anumite lucruri, a carora discussiune nu e iertata: atacarea vietiei private, a principiloru eterne a le moralei, și intr'o monarcia constitutiunale, ca-si in Angli'a, atacarea capulu statulu trebe sê fie oprite. Inse inca odata, daca voiti sê estîti d'in acêsta sfera și sê limitati mai multu sêu mai putienu libertatea discussiunii a supr'a celorlalte subiecte, nu veti reusi. Dca dvostre, candu aretati vr'o sminta mare comisa, poteti fi acusat despre atitiare la ura și despretiu in contra guvernulu, daca aduceti fapte, despre cari omulu sê pote insielă. — potu ore insi-si ministrii intari, că neci ei nu s'au insielatu căte o data? (Risetu) Poteti sê fiti aretati pentru invinovatrea, că ati sustienutu atare fapta neade-

verata, donegandu-vi-se facultatea de a dovedi; daca discutendu despre poterile statulu vi-se pote spune: ve apropiati de insciintiări (compte rendu), ca-si cum s'ar' potè statori lin'e'a, care desparte genulu narativu de cătra genulu criticu, atunci dîce că ast'a ar' inseună a retrage pre sub mana aceea ce s'a datu prin cuvinte si publice. (Forte bine! forte bine! la stang'a oratorelui.)

Vinu la tribunalu. Cu cătu e mai obscura legea, cu cătu ea este mai ambigua, cu atîtîu este mai de lipsa a fi asecuratu despre nepartialitatea tribunalulu. Domnedieu me feresca sê radicu vr'o indoiela a supr'a loialității și iubirei de dreptate a magistraturei franceze! Inse eu voiu dovedi candu va veni momentulu, că tribunalulu e in manele dvostre. Candu s'a vorbitu despre tribunale, cari poteau fi numite comisii, ast'a n'a avutu intielesulu, ca ele sê fie compuse d'in omeni blastemati. Nu. Si unu tribunalu, fie acelu-a compus chiaru d'in omeni onesti, indata ce e in manele dvostre, pote sê fie consideratu ca comisiune. (Miscaminte diverse.)

(Va urmă.)

RUSSIA. Despre operatiunile belice a le Rusiei in Asi'a se scrie d'in Petropole: Generalulu Kaufmann sosit in Chaschent. Elu are misiunea ca sê ocupe totu Turchestanulu. Russii s'au resolvitu a nu innaintă mai afundulu spre marginile Indiei, cu tote că Emirulu de la Bucara, ceren'lu ajutoriu de la Chalcuta, i-s'a respunsu că nu i-se pote promite ajutoriu. Caus'a pentru carea Russii nu voiesce a innaintă se dice a fi starea cea rea a financiiloru ne-fiindu banii de harrja mediulocu de ajunsu pentru a portă resbelu in strinatete.

„Invalidulu rusescu“ comunica date statistice a supr'a recrutarei in anulu presinte; dupa descoperirea acêst'a, Russii a datu 92,104 ostasi, era Poloni'a 14,084; facundu acêst'a deslucire, se apuca a debacă in contra pressei straine, carea nencetatu invinovatiese pre Russii cu tendintie pausalvistice. Russii, dîce numi'ta foia, n'are trebuintia d'a se folosi de machinatiuni, sunt alti, cari se ingrigescu ca slavii sê fie nemultumiti. —

(De langa frontariile Poloniei).

Organele oficiose a le guvernulu rusescu, cu privire la cestiunea oriinteli, de unu tempu incoce amutira.

Acum inse incepura diurnalele partitci vechie muscalesci a cuprin le terenulu foielor oficiose proiectandu planuri formari de operatiune, cari urmarin lu-le poporele d'in Oriinte voru doben'li „mai curendu sêu mai tar'lu“ eliberarea loru de sub jugulu turecescu. Se vedemu inse ce dîce mai de parte in privinti'a diurnalulu lui Katkoff „Moskovijska Wiedomosti.“ „Slavii d'in Oriinte trebe sê se retiena de la ori ce amastecu revolutiunariu isolatu in Oriinte, ci combinandu starea lucrurilor au de a tractă cu aliatulu loru naturale, cu Russii. De voru urmă Slavii d'in Oriinte svaturile aceste mantuinti'a și eliberarea loru se pote acceptă cu securitate in scurtu tempu.

Despre invitatiunea marchisulu Sigismundu Wielopolski la Petropole cerculeza diferite faime. Unii dîce că se va tienē o conferintia sub presiedinti'a tiarulu, care se va ocupă cu deosebire cu pacificarea și organizatiunea Poloniei, de la intemulare, candu Russii ar avē conflictu in Oriinte, sê fie asecurata d'in partea Poloniei. Sigismundu Wielopolski rechiamă tote pârtile de mai inainte a le Poloniei, prin urmare si Galici'a și Posuania, cu reserva, că natiunalitatea polona in regatulu acêst'a se va sustienē. Cu privire la pusetiunea de partita a lui Wielopolski chiamarea lui la Petropole este de mare insemnetate. Noi dăm putienu credimentu acestor faime, căci nici nu potu fi altu ce-va decătu faime. Sêu e numai o idea luata d'in cercurile natiunale despre care si „Czas“ facuse amintire, și prin care se dîce că s'a tramisu tiarulu o adresa, prin care se cere, ca principele Constantiu sê se restituiesca guvernatoru alu Poloniei.

533/104.

2-3

Publicatiune!

Onorab. D. Teodoru Szilágyi, preotu in Cosiciu, oferindu capitalulu de 500 fl. d'in interesele capetate ca desdau-nare pentru decimelo perdate, spre ajutorarea unui studinte romanu greco-catolicu, nascutu in Silvania, care frecunteza scolele mai innalte; interesulu 23 fl. pre anulu 1867/s e vacantu, deci doritorii de a capetă acestu ajutoriu recursele sale provediute cu testimoniu scolasticu, sê le susterna aici pana in 31. Martiu a. c. s. n.

Gherla 25. ianuariu 1868.

Lazaru Huza,
Not. Cons.

Proprietariu, redactoru respundietoriu și editoriu:
ALESANDRU ROMANU.